

เมื่อลูกเผชิญ... ภาวะตัวเหลือง

หลังจากผ่านนาทีแห่งความยินดีในห้องคลอดมาแล้ว คุณพ่อคุณแม่ได้เห็นหน้าเจ้าตัวน้อย ที่รอคอยมานาน ช่วงเป็นช่วงเวลาที่คุณพ่อคุณแม่ทุกคนคงอยากพาเจ้าตัวน้อยกลับไปชื่นชมที่บ้านเต็มที แต่เมื่อคุณหมอแจ้งว่าลูกยังคงต้องอยู่โรงพยาบาลต่อ เนื่องจากมี **“ภาวะตัวเหลือง”** คงทำให้พ่อแม่กังวลไปตามๆ กัน จึงเป็นการดี ถ้าคุณพ่อคุณแม่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับ **“ภาวะตัวเหลือง”** เพื่อจะได้คลายความกังวล และดูแลลูกน้อยได้อย่างถูกต้อง

ภาวะตัวเหลือง คือ

ภาวะตัวเหลืองตาเหลืองไม่ใช่โรค แต่เป็นอาการที่เกิดจากการมีสารสีเหลือง (ภาษาแพทย์เรียกว่าบิลิรูบิน) สารสีเหลืองจะไปเกาะตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย ทำให้สีผิวหรือตาขาวของลูกน้อยมีสีเหลือง

ทำไมลูกตัวเหลือง

1. ตัวเหลืองตามปกติ มีสาเหตุจาก

- เม็ดเลือดแดงของลูกน้อยมีการทำลายและสร้างไม่ตามธรรมชาติได้รวดเร็วกว่าเม็ดเลือดแดงของผู้ใหญ่
- ระดับของทารกยังทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ จึงขับสารสีเหลืองออกจากร่างกายได้ไม่ดี
- ทารกได้รับน้ำนมแม่ในช่วงแรกคลอดค่อนข้างน้อย

2. ตัวเหลืองมากกว่าปกติ มีสาเหตุมาจาก

- กลุ่มเลือดของมารดาและลูกไม่เข้ากัน ทำให้มีการสร้างสารสีเหลืองเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ
- มีเอนไซม์บางชนิดในเม็ดเลือดแดงต่ำกว่าปกติ
- ภาวะความเข้มข้นของเม็ดเลือดแดงมากผิดปกติ
- ทารกคลอดก่อนกำหนด จะมีเอนไซม์ในเลือดบางอย่างต่ำกว่าทารกคลอดครบกำหนด
- ประวัติลูกคนก่อนมีภาวะตัวเหลืองมาก และอายุเริ่มต้นที่มีภาวะตัวเหลืองเกิดเร็วภายใน 24 ชั่วโมงหลังคลอด โอกาสที่คนต่อไปจะมีภาวะตัวเหลืองสูงก็จะเพิ่มมากขึ้น

ตัวเหลือง...รักษาอย่างไร

ทารกที่มีอาการตัวเหลืองทุกราย จะต้องได้รับการตรวจเลือดเพื่อวัดระดับของสารสีเหลืองเป็นระยะๆ

- **ไม่ต้องรักษา** ในกรณีสารสีเหลืองไม่สูงมาก ทารกสามารถขับสารสีเหลืองออกมาได้เอง

- **การส่องไฟ** โดยใช้แสงจากหลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ (แสงนีออน) ที่มี

ความเข้มข้นสูง (ไม่ใช่แสงแดด ต่ส่อง) แสงไฟจะช่วยเปลี่ยนสภาพของสารสีเหลืองให้ขับออกทางอุจจาระ ปัสสาวะได้ง่ายขึ้น

- ถ้าส่องไฟแล้วสารสีเหลืองยังไม่ลด กุมารแพทย์จะเป็นผู้ตัดสินใจว่า ควรจะใช้วิธีต่อไป คือ การเปลี่ยนถ่ายเลือด เป็นการเอาเลือดที่มีสารสีเหลืองออกจากตัวทารกแล้วให้เลือดใหม่แทน ซึ่งวิธีนี้จะ **ใช้**

เมื่อมีสารสีเหลืองสูงถึงขั้นอาจเกิดอันตรายต่อทารกได้

เหลืองแบบไหน...น่าเป็นห่วง

โดยปกติแล้วทารกที่ครบกำหนดคลอด

และมีสุขภาพแข็งแรงประมาณ 80 % จะมีภาวะตัวเหลืองจางๆ แต่เมื่ออายุ 3-4 วัน จะหายจากอาการตัวเหลืองไปเอง

แต่หากทารกมีอาการตัวเหลืองผิดปกติซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก จะพบน้อยกว่า 1 % คือมีระดับสารสีเหลืองสูงกว่าปกติ

ลูกมีอาการดังต่อไปนี้ต้องระวัง

- **เหลืองเร็ว** คือ เหลืองให้เห็นภายในอายุ 1-2 วันแรก
- **เหลืองจัด** คือ เหลืองเข้ม ฝ่ามือ ฝ่าเท้า เหลืองชัดเจน
- **เหลืองนาน** แม้อายุจะเกิน 7 วันแล้ว แต่ยังมีอาการเหลืองอยู่
- **อุจจาระมีสีซีด** ปัสสาวะสีเข้มกว่าปกติ
- **เหลืองร่วมกับอาการเจ็บป่วย** อย่างอื่น เช่น มีไข้ ซึม อาเจียน ถ่ายเหลว

หากพบว่ามีอาการดังกล่าว ควรรีบพาลูกไปพบกุมารแพทย์ เพราะสารสีเหลืองที่มีมากเกินไป อาจจะไปเกาะในเซลล์สมอง ทำให้

เกิดความผิดปกติทางสมอง และอาจถึงขั้นปัญญาอ่อนได้ ถ้ารักษาไม่ทันเวลา

คุณหมอแนะนำ

ควรรักษา “ภาวะตัวเหลือง” ผิดปกติในโรงพยาบาลจนหายก่อนค่อยกลับบ้าน ซึ่งการรักษาด้วยวิธีส่องไฟ และการถ่ายเลือด จำเป็นต้องทำในโรงพยาบาล จึงไม่แนะนำให้พาทารกที่เริ่มมีภาวะตัวเหลืองกลับบ้านก่อน และถ้ามีอาการเหลืองมาก คุณหมอจะได้ตรวจอาการและรักษาได้อย่างใกล้ชิดและทันเวลา

ภาวะตัวเหลืองไม่สามารถรักษาตามคลินิกได้ ควรรักษาในโรงพยาบาลเท่านั้น เพราะทารกแรกเกิดต้องมีการดูแลจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อป้องกันการติดเชื้อโรค

คุณหมอไม่แนะนำ

- **ไม่จำเป็น** ต้องให้ทารกที่มีภาวะตัวเหลืองดื่มน้ำมากๆ เพราะน้ำไม่ช่วยกำจัดสารสีเหลืองในทารก และไม่ทำให้ตัวเหลืองลดลง กลับมีผลเสียตามมาคือ ทารกจะดื่มนมได้น้อยลง สารอาหารที่ทารกควรได้รับในแต่ละมื้อจะไม่เพียงพอกับการเจริญเติบโต
- **ไม่จำเป็น** ต้องนำทารกไปรับแสงแดด โดยถอดเสื้อผ้าออกหมด เพราะไม่สามารถกำจัดภาวะตัวเหลืองที่ผิดปกติได้ ทารกจำเป็นต้องรักษาในโรงพยาบาลเท่านั้น

ปกป้องลูกจากรัก จาก ขู ↓ ภาวะตัวเหลือง

ข้อมูลจาก...

หอผู้ป่วยสูติกรรมหลังคลอด ต่อ 1302

ห้องให้คำปรึกษาปัญหาแม่ลูก ต่อ 9833

จัดทำโดย .. กลุ่มงานสุขศึกษา ต่อ 5200, 9801

โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จ.นครสวรรค์

โทร. 056 – 219888